

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 149/2024
17.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Јасмине Стаменковић и Татјане Ђурице, чланова већа, у правној ствари тужиоца „АТП Војводина“, а.д. Нови Сад, коју заступа пуномоћник Драгомир Зјалић, адвокат из ..., против туженог Град Нови Сад, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада и умешача на страни тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Владимир Добрић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца и умешача, изјављеним против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2658/18 од 12.09.2019. године, у седници већа одржаној 17.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ ревизије тужиоца и умешача на страни тужиоца, изјављене против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2658/18 од 12.09.2019. године, као неосноване.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиоца и умешача за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Новом Саду П 191/2016 од 23.01.2018. године одбијен је тужбени захтев тужиоца за исплату главног дуга од 3.515.083.232,00 динара са законском затезном каматом од 01.06.2016. године до исплате. Тужилац је обавезан да туженом исплати износ од 1.338.674,00 динара на име трошкова парничног поступка. Одбијен је приговор пресуђене ствари туженог.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2658/18 од 12.09.2019. године одбијена је жалба тужиоца и умешача на страни тужиоца и потврђена првостепена пресуда Привредног суда у Новом Саду. Одбијен је захтев тужиоца и умешача за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, посредно указујући на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП наводима да је пресуда контрадикторна сама себи и неразумљива. Предложио је да Врховни суд укине побијану другостепену пресуду или да исту преиначи тако што ће усвојити жалбу тужиоца и његов тужбени захтев.

Против другостепене пресуде Привредног апелационог суда ревизију је благовремено изјавио и умешач на страни тужиоца, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се другостепена пресуда преиначи и у целости усвоји тужбени захтев.

И тужилац и умешач тражили су трошкове ревизијског поступка.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиоца и одговор на ревизију умешача, у којима је оспорио наводе обе ревизије.

Испитујући другостепену пресуду у границама ревизијских навода, у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да су ревизије тужиоца и умешача на страни тужиоца неосноване.

У поступку доношења другостепене пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Ревизија не може да се изјави због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју се указује ревизијом тужиоца, у смислу одредбе члана 407. став 1. тачка 1, 2. и 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су биле у уговорном односу по основу Уговора закљученог 08.05.2006. године којим су уређена њихова међусобна права и обавезе у погледу обезбеђивања нове међумесне аутобуске станице и измештања приградског терминала са локације садашње међумесне аутобуске станице на нову локацију. Обавеза тужиоца по уговору била је да изгради објекат за нову међумесну аутобуску станицу сопственим средствима, а у складу са идејним пројектом приложеним уз писмо о намерама АТП Војводине, прихваћеним од стране Градског већа Града Новог Сада. Обавеза тужиоца била је и да обезбеди услове за пријем и опрему аутобуса у међумесном саобраћају по међународним стандардима и да за све време трајања уговора не мења делатност и намену изграђеног објекта и да континуирано пружа услуге свим превозницима под истим условима. Обавеза туженог била је, у складу са тачком 1. став 2. Уговора, да обезбеди услове за измештање приградског терминала са Рибље пијаце (дотадашња локација међумесне аутобуске станице) на нову локацију (на новоизграђени објекат од стране тужиоца). У тачки 5. Уговора тужени се обавезао да, након што тужилац добије употребну дозволу за новоизграђени објекат, регулише аутобуски саобраћај тако да трасе линија у градском и приградском саобраћају и аутобуска стајалишта уреди у складу са новом локацијом, а на основу налаза и препорука Анализе одвијања јавног превоза путника коју припреми ЈП „Урбанизам“ Завод за урбанизам Нови Сад. Уговор је закључен на неодређено време. Уговор је за тужиоца потписао директор АА, овде умешач, а за туженог тадашњи градоначелник ББ.

Пресудом Врховног касационог суда Прев 58/2013 од 09.05.2013. године преиначене су првостепена пресуда Привредног суда у Новом Саду П 4597/2010 од 06.04.2012. године и пресуда Привредног апелационог суда Пж 6028/2012 од 31.01.2013. године тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату износа од 1.026.000.000,00 динара са каматом по стопи закона почев од 20.12.2012. године па до исплате. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка, а у преосталом делу је ревизија туженог одбијена као неоснована (за износ од 307.800.000,00 динара).

Наведеном пресудом Врховног касационог суда овде тужиоцу досуђена је накнада штете због неизвршења уговорне обавезе туженог по предметном уговору, за период од 01.03.2007. године до 01.12.2011. године. У одлуци је изражен став да је предмени уговор ништав у делу обавезе туженог јер је обавеза туженог по уговору била да тужиоцу обезбеди монополски положај у обављању аутобуског међумесног саобраћаја, што представља недозвољен циљ обавезивања туженог. Врховни касациони суд је у својој одлуци заузео становиште да су при закључењу предметног уговора обе

уговорне стране биле несавесне, па последице настале штете, коју у конкретном случају трпи тужилац због неизвршења обавезе туженог, треба да снесе обе стране на једнаке делове. Полазећи од укупно утврђеног износа штете од 615.600.000,00 динара, овде тужиоцу је досуђена половина тог износа од 307.800.000,00 динара, уз напомену да се тиме исцрпљује право тужиоца на накнаду штете за период после тога јер се штета не може остваривати у будућности из ништаве уговорне одредбе и да нико не може остваривати будућа права заснована на несавесности и недозвољеном уговарању. Пресудом Привредног апелационог суда Пж 5091/14 од 23.03.2016. године утврђено је да је одредба тачке 1. став 2. Уговора од 08.05.2006. године, закљученог између овде парничних странака, која гласи: „Обезбеђењем нове међумесне аутобуске станице у складу са ставом 1. ове тачке, створиће се услови за измештање приградског терминала са Рибље пијаце на локацију садашње међумесне аутобуске станице, као и услови за измештање садашње међумесне аутобуске станице на нову локацију, у складу са Генералним планом“, ништава и без правног дејства.

Пресудом Врховног касационог суда Прев 211/2021 од 07.07.2022. године, донетој након правноснажног окончања овог поступка и изјављивања ревизија од стране тужиоца и умешача, одбијене су ревизије овде тужиоца и овде умешача на страни тужиоца, изјављене против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5129/18 од 17.01.2020. године. Предмет тужбеног захтева по тој пресуди био је да се овде тужени обавезе да испуни уговорну обавезу из Уговора од 08.05.2006. године, тако што ће регулисати аутобуски саобраћај и линије у градском и приградском саобраћају аутобуса и стајалишта уредити у складу са новом локацијом нове међумесне станице тужиоца, све у складу са тачком 5. Уговора. У наведеној пресуди Врховног касационог суда изражен је став да су нижестепени судови правилно утврдили ништавост одредбе уговора из тач. 5 Уговора, као претходно правно питање у односу на тужбени захтев за испуњење обавезе по тој уговорној одредби. Као разлог ништавости ревизијски суд је навео да је предмет обавезе туженог у тој одредби неодређен и неодредив јер нису конкретизоване радње које је тужени требало да предузме да би регулисао аутобуски саобраћај, а ни Анализа коју је припремио Завод за урбанизам Нови Сад није учинила предмет обавезе одређеним будући да садржи пет различитих варијанти по којима може да се регулише саобраћај у складу са новом локацијом.

Тужилац у овом поступку тражи накнаду штете због неизвршења уговорне обавезе туженог за период од 01.03.2013. године до 31.10.2015. године, на име изгубљене користи од пословања аутобуске станице, по основу престанка превоза у међумесном и међународном саобраћају, престанка рада сервисног центра и престанка заступништва у продаји аутобуске марке „Evrobus“, „Setra“ и „Mercedes“, у укупном износу од 3.515.083.232,00 динара.

Нижестепени судови су одбили тако постављен тужбени захтев тужиоца, налазећи да је његов захтев за накнаду штете неоснован и исцрпљен досуђивањем накнаде штете у износу од 307.800.000,00 динара одлуком Врховног касационог суда Прев 58/2013 од 09.05.2013. године. Нижестепени судови налазе да тужилац не може остваривати даља права на накнаду штете по основу ништаве уговорне одредбе, као несавесна уговорна страна, а наведено се односи на све видове изгубљене добити коју тужилац тражи.

Врховни суд налази да су одлуке нижестепених судова донете правилном применом материјалног права на утврђено чињенично стање.

Тужилац у овом поступку тражи накнаду штете због неизвршења уговорне обавезе туженог по Уговору од 08.05.2006. године, за каснији период у односу на период за који му је досуђена накнада штете одлуком Врховног касационог суда Прев 58/2013 од 09.05.2013. године. У овом поступку тужилац тражи накнаду штете за

период од 01.03.2013. године до 31.10.2015. године и то за изгубљену добит од пословања аутобуске станице, изгубљену добит по основу престанка превоза путника у међумесном међународном саобраћају, по основу престанка рада сервисног центра и престанка заступништва у продаји аутобуса марке „Evrobus“, „Setra“ и „Mercedes“. Тужилац сматра да његово право на накнаду штете није исцрпљено износом који му је досуђен наведеном ревизијском одлуком. Такав резон тужиоца је потпуно неоснован. У пресуди Врховног касационог суда Прев 58/2013 од 09.05.2013. године разматрано је питање ништавости уговорне обавезе туженог као претходно правно питање, по тужбеном захтеву овде тужиоца за накнаду штете. Утврђено је да је уговор ништак у делу целокупне уговорне обавезе туженог из разлога што је обавеза туженог имала недопуштен основ, противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, у смислу одредбе члана 51. став 1. и 2 ЗОО, као и недопуштену побуду у смислу одредбе члана 54. став 2. ЗОО, те да се њоме повређивала конкуренција прописана у члану 2. Закона о конкуренцији („Сл. гласник РС“, бр.70/2005). Такође је изражен став да су обе уговорне стране при закључењу предметног уговора биле несавесне и да су имале недопуштен мотив за закључење уговора, а то је да омогуће тужиоцу монополски положај у обављању међумесног аутобуског саобраћаја. Управо из тог разлога је тужиоцу досуђен сразмеран део претрпљене штете, полазећи од тога да обе уговорне стране као несавесне треба да снесу одговорност за штету на једнаке делове. Дакле, насупрот ревизијским наводима тужиоца, није реч о ништавости једне уговорне одредбе без које уговор може опстати сагласно одредби члана 105. ЗОО, већ је уговор ништак у делу целокупне уговорне обавезе туженог. Пресудом Привредног апелационог суда Пж 5091/14 од 23.03.2016. године изричито је утврђена ништавост одредбе тачке 1. став 2. Уговора, а у пресуди Врховног касационог суда Прев 211/2021 од 07.07.2022. године (донетој након изјављивања ревизије у овом поступку) је као претходно правно питање утврђена ништавост обавезе туженог из тачке 5 Уговора. Тужилац је своја права по основу накнаде уговорне штете у целисти остварио по пресуди Врховног касационог суда Прев 58/2013 од 09.05.2013. године. Тужилац је претрпљену штету могао надокнадити једнократно, као штету која је настала услед до тада предузетих радњи по уговору, али не и након што је установљено да је обавеза туженог по том уговору ништава и да се сходно томе уговор не може даље извршавати. Услед наведеног не стоји ревизијски навод тужиоца да је предметни уговор и даље на снази јер не може бити на снази уговор у коме је обавеза једне уговорне стране недопуштена.

Неоснован је и ревизијски навод умешача да би у овом поступку требало применити утврђену подељену одговорност парничних странака за насталу штету, у складу са ревизијском одлуком Прев 58/2013. У поменутој ревизијској одлуци није утврђено да постоји подељена одговорност парничних странака као уговорача за насталу штету, већ да оба уговорача, као несавесне уговорне стране, морају на једнаке делове да трпе штету насталу закључењем уговора са ништавом престацијом. Оног момента када је та штета утврђена и половина тог износа досуђена тужиоцу, његово право по том основу се угасило. Неосновано ревидент истиче да је тужилац био савесна уговорна страна и да штетне последице треба да сноси само тужени. Имајући у виду начин на који је формулисана обавеза туженог по уговору, тужиоцу је морало бити познато да ће на тај начин он у потпуности преузети међумесни аутобуски саобраћај, уместо дотадашњег вршиоца превоза- Јавног градског саобраћајног предузећа. Управо из наведеног разлога тужилац је исцрпео своје право на накнаду штете с обзиром да се из ништаве обавезе и несавесности која је била присутна код оба уговорача не може се извести право на накнаду штете. У погледу обавезе туженог из члана 5. Уговора, на којој умешач инсистира у ревизији, донета је правноснажна

пресуда којом је одбијен тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да испуни обавезу из те уговорне одредбе и то из разлога што је као претходно правно питање утврђено да је та уговорна одредба ништава, а такав став потврдио је и Врховни касациони суд у својој одлуци Прев 211/2021 од 07.07.2022. године. Стога није основан ни навод умешача да је та уговорна одредба правно ваљана и да тужилац може остварити право на накнаду штете због њеног неизвршења. Врховни суд је ценио и остале ревизијске наводе тужиоца и умешача, али је нашао да нису од утицаја на правилност побијане другостепене пресуде.

Из наведених разлога одлучено је као у ставу првом изреке, применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП.

С обзиром да ни тужилац, ни умешач нису успели у ревизијском поступку, одбијени су и њихови захтеви за накнаду трошкова овог поступка.

Сагласно изнетом одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић